

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Simona Kováčová
Article / Článok: Recenzia na knihu: Sociálne služby v pôsobnosti obcí - inštitucionálny vývoj na Slovensku / Book Review: Social Services in the Competence of Municipalities - Institutional Development in Slovakia
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <http://dx.doi.org/10.24040/politickevedy.2018.21.1.193-196>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

KOVÁČOVÁ, S. 2018. Recenzia na knihu: Sociálne služby v pôsobnosti obcí - inštitucionálny vývoj na Slovensku. In *Politické vedy*. [online]. Vol. 21, No. 1, 2018. ISSN 1335 – 2741, pp. 193-196. Available online: <http://dx.doi.org/10.24040/politickevedy.2018.21.1.193-196>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

RECENZIA NA KNIHU: SOCIÁLNE SLUŽBY V PÔSOBNOSTI OBCÍ - INŠTITUCIONÁLNY VÝVOJ NA SLOVENSKU

BOOK REVIEW: SOCIAL SERVICES IN THE COMPETENCE OF MUNICIPALITIES - INSTITUTIONAL DEVELOPMENT IN SLOVAKIA

Simona Kováčová*

KONEČNÝ, S. - SZÜDI, J. - SZÜDI, G.: *Sociálne služby v pôsobnosti obcí - inštitucionálny vývoj na Slovensku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 104 s. ISBN 978-80-7552-596-3.

Významným knižným titulom, rezultujúcim z vedecko-výskumnej spolupráce **Stanislava Konečného** z Fakulty verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s **Jaroslavou Szüdi** a **Gáborom Szüdi**, pôsobiacich na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave, je monografia tematicky zachytávajúca oblasť verejnej správy, komunálnej politiky a sociálnych služieb v podmienkach Slovenskej republiky pod názvom *Sociálne služby v pôsobnosti obcí - inštitucionálny vývoj na Slovensku*.

Predstavená monografia reflektuje na vysoko aktuálnu tému sociálnych služieb v pôsobnosti základných jednotiek miestnych samospráv (obcí) na Slovensku s dôrazom na prepojenie teoretickej a praktickej dimenzie konštituovania komunálnej sociálnej politiky, ktorú možno chápať „ako jednu z odpovedí na krízu sociálneho štátu.“ (s. 9)

Na prvý pohľad pozorovateľná útlosť, tzn. užší rozsahový rámec monografického diela neoslabuje samotnú obsahovú podstatu a kvalitu analýzy inštitucionálnej genézy sociálnych služieb zabezpečovaných obcami. Naopak,

* Mgr. Simona Kováčová, PhD. pôsobí ako odborná asistentka na Katedre politológie, na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika, e-mail: simona.kovacova@umb.sk

tematická línia celej monografie je jasným dôkazom vysokej erudície autorov, ktorí selekciu relevantných informácií vytvorili koncízny odborný text explikujúci ústrednú tematiku, ktorý sa vyznačuje jasným a zrozumiteľným výkladom problematiky sociálnych služieb. Ucelenosť a prehľadnosť diela dopĺňa sumarizácia problémov determinujúcich súčasný stav sociálnej komunálnej politiky, ktoré neostávajú len vo fáze identifikovania a to z dôvodu navrhovaných odporúčaní pre súčasnú rozhodovaciu prax.

Celkovú percepciu monografického diela uľahčuje výstavba jednotlivých kapitol, ktorá v logickej kontinuite zachytáva historickú genézu a modifikáciu pôsobnosti obcí v sociálnej oblasti s akcentom na diferenciacie a reformy v sociálnej politike, ktoré sú argumentačne podložené relevantným právnym rámcom. V danom kontexte je potrebné oceniť nepodcenenie významu historickej metódy, nakoľko čitateľa podnecuje k uvedomeniu si historického odkazu viažuceho sa na konzekvencie formovania sociálnej politiky v minulosti, ktorých poznanie by mohlo uľahčovať proces eliminácie súčasných problémov sociálnej reality. Aplikácia historického prístupu v kombinácii s právnym a verejno-správnym pohľadom zároveň vytvorila primárnu bázu pre ucelený a vyčerpávajúci pohľad na inštitucionálnu genézu komunálnej sociálnej politiky, čím veľmi správne naznačila prítomnosť interdisciplinárneho prístupu k skúmaniu sociálnej politiky na úrovni základných jednotiek miestnych samospráv.

Presiahnutie teoretického rámca skúmanej problematiky a citelná prítomnosť empiricko-analytického prístupu je nesporným prínosom monografie, nakoľko autori jasne definujú predpoklady, pri akceptácii ktorých sa môže komunálna sociálna politika plne emancipovať, tzn. tvoriť „*samostatný subsystém sociálnych politík, rozvíjaných rôznymi subjektmi, pôsobiacimi v rámci spoločnosti*“ (s. 100), čo anticipuje možnosť formulácie konkrétnych praktických návrhov na tvorbu sociálnej politiky na lokálnej úrovni. Z uvedeného vyplýva, že odborný text vykazuje aj črty kritickej analýzy s ašpiráciou redefinovať postavenie komunálnej sociálnej politiky ako dekoncentrátu štátu a smerovať k takej komunálnej sociálnej politike, ktorá bude spôsobilá reagovať na inherentné potreby a záujmy sídelného spoločenstva, na základe ktorých bude budovať sieť a posilňovať kapitál.

Primárne ťažkosti, spôsobené delegovaním výkonu kompetencií v oblasti sociálnej pomoci na obce, autori demonštrujú na príklade zriaďovania zariadení sociálnych služieb, poskytovania opatrovateľskej služby, absencie štandardov väčšiny služieb sociálnej pomoci, ako aj dostatočnej odbornej spôsobilosti. Za

účelom odstránenia nesystémových riešení a vyprofilovania komunálnej sociálnej politiky, ktorá bude schopná vyjadrovať „sociálne, územné a ekonomické záujmy každého sídelného spoločenstva, smerujúce k jej integrite“ (s. 100), autori odporúčajú:

- a) implementovať vhodný model komunálnej reformy, citlivý na špecifiká riešenia úloh delegovaných na obce, pričom minimálna populačná hranica najmenších administratívnych jednotiek by mala byť na úrovni 3000 obyvateľov;
- b) zastaviť súčasný mechanizmus transferu centrálnou úrovňou definovaných úloh vo sfére sociálnej politiky;
- c) modifikovať zákon o sociálnej pomoci v zmysle odstránenia ustanovenia, parametricky určujúceho podmienky poskytovania sociálnych služieb;
- d) vybudovať transparentný systém minimálnych štandardov zabezpečovania sociálno-politických úloh spolu so zavedením nezávislého kontrolného mechanizmu ich dodržiavania;
- e) vytvoriť a implementovať systém tvorby vlastných daňových zdrojov;
- f) s aspiráciou na posilnenie odbornej spôsobilosti je potrebné vytvoriť ucelený systém vzdelávania pre zamestnancov základných jednotiek miestnych samospráv.

Z uvedeného vyplýva, že ide o jasne definovaný rámec odporúčaní a navrhovaných riešení, ku ktorému autori dospeli aj na základe schopnosti využitia poznatkov, rezultujúcich z fungovania komunálnej sociálnej politiky vo vyspelých krajinách, čo v kontexte riešenia vlastných problémov vytvára priestor pre preberanie praktických riešení a inšpirácií zo zahraničných modelov.

Simultánne s odporúčanými návrhmi autori upozornili na stále nevyriešenú otázku komunálnej reformy súvisiacu s fragmentovanou sídelnou štruktúrou Slovenskej republiky a predovšetkým s vysokým počtom malých obcí. Je dôležité poznamenať, že nejde o novodobý problém, nakoľko už po transformácii režimu, tzn. po roku 1989, v kontexte etablovania demokratickej pluralitnej spoločnosti dochádzalo k postupnej atomizácii sídelnej siete. Napriek tomu je tento problém stále aktuálny. *Košatý a rozdrobený systém verejnej správy predstavuje bariéru pre efektívne fungovanie samosprávnej úrovne a tým naráža na problémy pri dosahovaní ekonomickej či sociálnej udržateľnosti rozvoja, ako aj zvyšovania kvality životnej úrovne obyvateľov lokálnej a regionálnej samosprávy. Dôležité je preto neodsúvať viac problémy vyskytujúce sa na najnižšej úrovni verejnej správy, ktoré limitujú efektívnosť*

celého systému, ale naopak, zodpovedným prístupom zvážiť a zhodnotiť tak pozitíva ako aj negatíva vyplývajúce z už zrealizovaných konsolidačných reforiem (dánska municipalizácia, švédsko amalgamizácia) a nezabúdať na fakt, že prekopírovanie postupu bez modifikácie a vhodnej adaptácie na charakter a špecifiká systému verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky ešte nie je zárukou predpokladaného úspechu.

Kvalitu odbornej monografie podčiarkujú aj informačné zdroje a pramene slovenskej a zahraničnej proveniencie, ktoré sú prehľadne uvádzané v záverečnom zozname použitej literatúry v abecednom poradí s akceptáciou normy stanovujúcej formu zápisu. Po posúdení využitých relevantných informačných zdrojov a celkovo obsahovej stránky je knižný titul dôkazom vysoko odborného prístupu autorov. Tí neskĺzli k povrchným interpretáciám a záverom, nakoľko sa im svojou schopnosťou systematizácie poznatkov do logických celkov, ktorú dopĺňajú priamou faktickou argumentáciou, podarilo vypracovať kvalitný text nielen pre študentov verejnej správy a príbuzných disciplín, ale aj pre záujemcov z rady odborníkov a širokú čitateľskú verejnosť hľadajúcu podnety a inšpirácie pre zvyšovanie kvality a efektivity poskytovania sociálnych služieb.

Text sa vyznačuje terminologickou správnosťou, má explikatívny a pre čitateľa zrozumiteľný charakter, pričom autorom sa podarilo vyvarovať sa neprehľadných súvetí, zložitých vetných konštrukcií a vágnych formulácií, ktoré spočívajú v nejasnom a nepresne vymedzenom celi bez prepojenosti na prax. Názornému a prehľadnému charakteru práce dopomohli aj jednotlivé tabuľky uvádzané priamo v texte monografie, čím sa zachovala logická kontinuita smerujúca k lepšiemu pochopeniu súvislostí.

Zastávame názor, že vecné závery a kompletizácia odporúčaní pre prax zaiste prispeje k otváraniu diskusií a k šíreniu poznatkov o možnostiach skvalitnenia výkonu základných jednotiek miestnych samospráv v sociálnej sfére a to tak v kruhoch akademickej obce, ako aj širokej verejnosti.